

Elisiv Bakketeig
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)
Postboks 3223 Elisenberg.
0208 Oslo
E-mail : elisiv.bakketeig@nova.no

Oslo, 14. juni 2011

Institutt for kriminologi og retts sosiologi
Det juridiske fakultet
Postboks 6706 St.Olavs plass
0130 Oslo

Tilsynsensens rapport for Institutt for kriminologi og retts sosiologi for høstsemesteret 2010

1. Bakgrunnsinformasjon

Hvilke emner rapporten omfatter

Denne rapporten omfatter vurdering av sensur for høstsemesteret 2010 og følger malen for tilsynsensens årsrapport så langt den passer i forhold til instituttets mandat for tilsynsoppdraget. Emnene som er vurdert er KRIM 2000 og RSOS 2801/4801 høst 2010. I samråd med Institutt for kriminologi og retts sosiologi er sensuren vurdert både på tvers av kommisjonene og på tvers av karakterene. Emnet RSOS2801/4801 omfatter også en sammenlikning av vurderingene av besvarelsene på henholdsvis bachelor- og masternivå.

Grunnlaget for vurderingene er 38 besvarelser hvorav 16 er hjemmeeksamener på KRIM2000, 20 er skoleeksamener (RSOS2801) og 2 er skoleeksamener (RSOS4801).

Tilsynsensens funksjonsperiode

Undertegnede har tiltrådt som tilsynsensens med virkning fra vårsemesteret 2011.

2. Utforming av arbeidet

Hva instituttet har ønsket en vurdering av

Instituttet har ønsket en vurdering av besvarelsene på tvers av kommisjonene og på tvers av karakterene. Videre ønsker man en sammenlikning av bachelor – og masternivå i

rettssosiologi da tilsynet omfatter besvarelser på begge disse nivåene. Undertegnede har tatt utgangspunkt i disse føringene ved vurderingene av oppgavene. Tilsynet har ikke omfattet bedømmelse av studenters enkeltprestasjoner. Det fremgår for øvrig at studentene skal levere en prosjektbeskrivelse som del av dette emnet. Disse er ikke vurdert i denne omgang da dette ikke har vært tatt opp fra instituttets side. Jeg ser imidlertid at Ragnhild Sollund har vurdert prosjektbeskrivelser i tidligere vurderinger av KRIM 2000 hvor hun den gang konkluderte med at skissene var for løst og til dels urealistisk metodisk fundert referert i tilsynsrapport for perioden 2008-2009).

Prinsipper for utvelgelse av studentenes enkeltprestasjoner i forbindelse med tilsyn med karaktersetting

I forbindelse med oppdraget fikk jeg opplyst følgende om studieveileders valg av oppgaver til tilsynssensur:

KRIM2000:

Totalt leverte 30 studenter eksamen, fordelt på to kommisjoner.

Studieveileder plukket ut 8 oppgaver fra hver av de to kommisjonene. Oppgavene var spredt mest mulig utover de forskjellige karakterene.

RSOS2801:

Totalt leverte 47 studenter eksamen, fordelt på to kommisjoner.

Studieveileder plukket ut 10 oppgaver fra den ene kommisjonen og 9 fra den andre. Oppgavene er spredt mest mulig utover de forskjellige karakterene.

Merknad fra tilsynssensur: Ved opptelling har jeg fått totalt 20 oppgaver og ikke 19 knyttet til RSOS 2801.

RSOS4801:

Totalt leverte 5 studenter eksamen (1 kommisjon)

Studieveileder plukket ut to oppgaver fra denne sensuren.

Møter med fagmiljøet og drøftinger med fagmiljøet

Jeg har deltatt i møte i programrådet 22. november 2010. I møtet ble jeg introdusert som ny tilsynssensur etter Ragnhild Sollund. I tillegg ble det besluttet hvilke emner som skulle gjøres gjenstand for tilsyn. Da jeg nylig hadde tiltrådt stillingen ble det ikke gjennomført drøftinger med fagmiljøet i den perioden tilsynet omfatter (høsten 2010). Jeg har imidlertid vært i dialog med studieveileder med sikte på å avklare nærmere hva tilsynet i denne omgang skulle omfatte. Dette har studieveileder spesifisert nærmere i e-post av 16. februar 2011, i forkant av oversendelse av oppgavene.

3. Evaluering av vurderingen av studentprestasjoner og vurderingsordningen

Følgende er vurdert fra KRIM 2000 høst 2010

KRIM 2000 gir 20 studiepoeng. Målsettingen med emnet er å gjøre studentene kjent med mangfoldet i kriminologiske perspektiver, hvordan kunnskap er preget av sin tids forståelser og ulike grunnlag for dagens kriminologiske kunnskaper, fagets utvikling og brytninger mellom ulike teoretiske perspektiver. Målet er også at studentene opparbeider grunnlag for å diskutere kritisk og selvstendig de ulike perspektivene og forholdet mellom dem. Emnet forutsetter grunnleggende kunnskaper i kriminologi, herunder å ha bestått eksamen i ”innføring i kriminologi” og ”sosial kontroll, ekskluderingsprosesser og livsstrategier og tilsvarende”. I tillegg forutsettes 40 studiepoeng i andre emner. Anbefalte forkunnskaper er 120 studiepoeng. Eksamensformen er 7 dagers hjemmeeksamen med etterfølgende muntlig.

Pensum har omfattet totalt 1542 sider og omfatter både kapitler i bokverk, artikler, men også oversiktsbøker, for eksempel Aakvaag og hvor både klassiske kriminologiske teoretikere og nyere kriminologisk teori inngår. Pensum gir dermed grunnlag for god teoretisk bredde i kunnskapsgrunnlaget hos studentene.

Undervisningen har omfattet forelesninger og seminarundervisning (2 seminargrupper). Forlesningene har omfattet 8 dobbeltimer. Aakvaag er viet en dobbelttime, Katja Franko Aas har holdt to dobbeltimer av stor relevans for eksamensoppgave 1. I tillegg er en dobbelttime viet pensum relevant for anomioppgaven. Ser en undervisningen i sammenheng med eksamensbesvarelsene har kandidatene (eller i alle fall noen av dem) klart å bruke stoff fra de fleste forelesningene av relevans for oppgavene (jf. nærmere om dette nedenfor). Dette tilsier at de oppgavene som er gitt er godt forankret i hvordan undervisningen er lagt opp.

Høsten 2010 fikk studentene følgende oppgaver å velge mellom til hjemmeeksamen (inntil 10 sider). I tillegg har studentene avlagt muntlig eksamen som ikke omfattes av mandatet for denne tilsynssensuren.

Oppgave 1

Gi en kritisk og selvstendig drøfting av anomitradisjonen (Merton, Cloward og Cohen) i lys av øvrig pensumstoff i KRIM2000.

eller:

Oppgave 2

Drøft fremstillingen i Aas K. F. (2007) kapittel 3 og 4 i lys av Aakvaags (2010) seks teoretiske motsetningspar (s. 29-32).

I utgangspunktet fremstår oppgavene som krevende, særlig gjelder dette oppgave 1. Dette kan også være noe av bakgrunnen for at de fleste kandidatene har valgt å besvare oppgave 2. Kun fire av totalt 16 kandidater valgte å besvare oppgave 1. På den annen side er anomitradisjonen viet en hel dobbelttime noe som også signaliserer at denne er tillagt stor vekt i undervisningen. I tillegg skulle emnets krav til forkunnskaper tilsi at studentene holder et teoretisk nivå som gir grunnlag for å besvare en så vidt krevende oppgave. Oppgave 1 gir god mulighet til å vise bredde i kunnskapene hos kandidatene da drøftelsen skal gjøres i lys av øvrig pensumstoff. Oppgave 2 har en snevrere utforming ved at den konkret henviser til kapittel 3 og 4 hos K. F. Aas som igjen skal drøftes i lys av Aakvaags teoretiske motsetningspar. Her har oppgaven bidratt til å snevre inn kandidatenes fokus da flere kandidater i sine besvarelser tar dette som en instruks om at ikke annet pensumstoff skal trekkes inn. Slik jeg ser det kan ikke kandidatene da trekkes for en slik avgrensning. Jeg har imidlertid ikke inntrykk av at sensorene har vurdert besvarelsene slik at kandidater har fått trekk for dette.

Nærmere om besvarelsene knyttet til oppgave 1

Denne oppgaven skiller imidlertid veldig godt mellom de som har forstått pensum og de som ikke har en god forståelse av stoffet. Enkelte har ikke forståelse av hva som ligger i å foreta en kritisk og selvstendig drøftelse.

Disse fire besvarelsene omfatter 2 A-oppgaver, en D-oppgave og en E-oppgave. Jeg ser en tredeling mellom oppgavene. Den beste besvarelsen greier å fremstille anomitradisjonen gjennom en klar og flytende fremstilling av teoretikerne, som plasserer teoriene i tid i forhold til hverandre og som bruker pensum i drøftelsen av teoretikerne opp mot hverandre. Den neste tar for seg en og en teoretiker og har det man kan kalle ansatser til drøftelser. Den svakeste greier verken å fremstille anomitradisjonen på en tydelig måte eller å drøfte tradisjonen med utgangspunkt i teorien. I stedet gjøres en selvstendig drøftelse om anomitradisjonen er bra eller ikke bra ut fra kandidatens egne meninger. Dette er en klassisk feil som også går igjen i besvarelsene av oppgave 2.

Nærmere om besvarelsene knyttet til oppgave 2

Dette er en oppgave jeg umiddelbart ville tenke ville være lettere for kandidatene enn oppgave 1 fordi den er så vidt konkret utformet. Ser en de 12 besvarelsene i sammenheng stemmer imidlertid ikke dette. Det er kun 2 besvarelser av utvalget jeg har gjennomgått som har fått beste karakter A. For øvrig har jeg lest 3 B- oppgaver, 3 C-oppgaver, en D-oppgave, 2 E-oppgaver og en stryk-oppgave (F).

Flere kandidater fremstiller oppgaven slik at de skal finne igjen eksempler på Aakvaags motsetningspar i analysen til Katja Franko Aas. Eller å se om disse ”passer” på hennes fremstilling. Begrepet drøft blir i denne sammenheng gjerne oversett. Bortsett fra de aller beste oppgavene synes ikke jeg at kandidatene greier å bruke motsetningsparene som

analytiske innfallsvinkler. Analytisk distanse er også en utfordring, for eksempel forskjellen mellom å være et risikosamfunn og å bli definert som et risikosamfunn.

Ser en først på A oppgavene (9015) skiller denne seg ut ved at kandidaten gjennom hele fremstillingen bruker de analytiske knaggene og viser god forståelse for disse. Jeg vurderer denne besvarelsen som bedre enn 9028 som også er vurdert til en A fordi førstnevnte kandidat knytter fremstillingen tettere opp mot Aakvaags motsetningspar. Men begge viser at de behersker teorien og har god teoretisk forståelse.

B-oppgavene – er klart svakere enn A-besvarelsene. De greier å fremstille stoffet men analysene er mye mer ujevne. For eksempel har kandidat nr. 9009 en bedre innledende presentasjon enn 9011, men analysene er ujevne. Kandidaten strever også en del med analysenivåene. Kandidat nr. 9011 har en veldig oppstykket drøfting, men der kandidaten får frem relevante poenger knyttet til Aakvaags begrepspar. Jeg vurderer 9029 som en bedre B enn de to B-oppgavene i kommisjon 1. Men jeg er enig i at alle hører hjemme på B.

C-oppgavene – Disse skiller seg fra B-oppgavene på flere måter. 9008 har for eksempel en svært uheldig disponering med kun halvannen sides drøftelse. Men kandidaten trekker for så vidt inn relevant stoff og relevante poenger i den korte drøftelsen. Kandidat 9023 har ikke forstått forskjellen mellom mikro/makronivå, og drøftelsen er svak. Det er også en del feil i framstillingen. Kandidat 9025 har en litt bedre besvarelse enn 9023, men svakt analytisk grep, men med noen relevante poenger.

D-oppgaven – Her fremgår det tydelig at kandidaten ikke har forstått det han eller hun har lest. Kandidaten greier i svært liten grad å analysere og analysene er i stor grad på feil analytisk nivå. Men noen poenger er med.

E-oppgavene – Relaterer seg lite til Katja Franko Aas's bok. Svært svake besvarelser men begge berører noen relevante poenger her og der. Derfor antakelig ikke stryk.

F-oppgaven: Kandidaten har ikke forstått verken K. F. Aas's analyse eller Aakvaag. Besvarelsen er en sammenblanding av det meste. Klar stryk.

Anbefalinger for fagmiljøets videre arbeid – Krim 2000

Det kan være fornuftig å gi kandidatene mindre øvingsoppgaver der de skal drøfte teorier/teoretikere opp mot hverandre. Foruten at dette gir studentene innsikt i pensum vil de få innsikt og trening i hvordan de skal gjøre en teoretisk drøftelse. Besvarelsene viser at det er den teoretiske drøftelsen som er utfordringen deres. I lys av dette tror jeg ikke det holder at de kun får en presentasjon av teorien i seg selv. De må få inn teorien gjennom øvelse i bruk av teorien. I denne sammenheng er det viktig å fokusere på de ulike analysenivåene. Enkelte kandidater har ikke skjønt det strukturelle nivået eks. kandidat 9023 og kandidat 9025. Dette vil også hjelpe dem til å tilegne seg de analytiske knaggene i Aakvaag, da besvarelsene reflekterer at studentene trenger å øve mer på å bruke dem for å forstå hvordan disse knaggene kan fungere som analytiske hjelpemidler i praksis.

Det er en del feilskrift i sitatene som kandidatene bruker. Det bør plukkes bort.

Vurdering av besvarelsene i rettsosiologi

De har fått samme oppgaveordlyd på henholdsvis 2801 og 4801 og undervisningen er også felles. Kandidatene på 4801 har hatt 6 eksamenstimer til disposisjon, mens 2801 har hatt 4 timer. Jeg er bedt om å sammenlikne besvarelsene mellom 2801 og 4801.

Læringsmål: Du vil lære hvordan retten kan fortone seg helt annerledes for klientene enn for lovprodusentene. Du vil også se at retten kan fortone seg ulikt for forskjellige klientgrupper.

Tilsynet er gjennomført ved at jeg har lest de to 4801 oppgavene og sammenliknet dem med besvarelser med samme karakter og oppgavevalg på 2801. Deretter er oppgavene gjennomgått med sikte på å sammenlikne karaktergivingen mellom de to kommisjonene og internt i hver kommisjon.

I hvilken grad bidrar eksamensoppgavene til at kandidatene får vist at de har tilegnet seg disse målene?

Til eksamen fikk kandidatene følgende oppgaver:

Oppgave 1

Drøft problemstillingen ”Likhet og rett” på bakgrunn av pensum

eller

Oppgave 2

Makt – avmakt – motmakt. Drøft denne problemstillingen på bakgrunn av tesen om fanger som ikke-bidragstivere

Begge oppgaver gir et godt utgangspunkt for at kandidatene får vist hva de har lært gjennom undervisningen. Begge oppgavene gir gode muligheter for kandidatene til å gjøre bruk av pensum og oppgavene relaterer seg til læringsmålene for faget på begge nivåer. Flertallet har valgt å besvare oppgave 1. Ser en alle oppgavene under ett er nesten alle pensumbidragene referert til gjennom denne besvarelsen. Det varierer imidlertid hvor mange bidrag kandidatene trekker inn.

Et forhold som jeg lurer på er om det har vært noe uklarhet knyttet til nummereringen av oppgavene. Noen har satt likhet og rett som oppgave 2, mens de fleste har nummerert den som oppgave 1. Jeg nevner dette fordi at det ved en av besvarelsene faktisk ble uklart hvilken av de to oppgavene kandidaten hadde besvart, jfr. kandidat nr 9140.

Skal man pirke litt må det være at ingen av oppgavetekstene faktisk er formulert som en problemstilling samtidig som studentene blir bedt om å drøfte problemstillinger. Pedagogisk er dette litt uheldig, fordi jeg vil anta at fagets metodeundervisning vil fokusere på hvordan en problemstilling skal utformes. Det varierer også mye i hvor stor grad kandidatene greier å gjennomføre en teoretisk drøftelse med utgangspunkt i pensumbidragene jf. nærmere om dette nedenfor.

Forholdet mellom RSOS 4801 og 2801

Naturlig nok fremstår besvarelsene på masternivå som rikere, dels fordi de har fått to timer lenger på å besvare eksamen. Men en ser også at de er stødigere i det å fremstille stoffet innenfor en akademisk skrivestil. Fremstillingen reflekterer større erfaring. På 2801 bærer fremstillingen i større grad preg av skolestil hos noen kandidater.

Karakternivået internt i kommisjonene og mellom kommisjonene

Jeg har til sammen gjennomgått 22 oppgaver. 2 oppgaver var fra RSOS 4801, mens de resterende 20 var RSOS 2801. Oppgavene har omfattet 4 A-oppgaver, 5 B-oppgaver, 4 C-oppgaver, 4 D-oppgaver, 1 E-oppgave og 4 F-oppgaver.

Jeg har gjennomgått besvarelsene slik at jeg har lest alle oppgavene innenfor samme bokstavkategori og har sammenliknet sensuren mellom kommisjonene altså slik at jeg har gjennomgått en F-oppgave i kommisjon 2, deretter en F-oppgave i kommisjon 1. Parallelt har jeg gjennomgått oppgavene grundig med sikte på å sammenlikne om nivået stemmer internt i hver kommisjon.

Jeg har stort sett vært enig med kommisjonene i karaktergivningen og har ikke funnet systematiske skjevheter verken mellom kommisjonenes karaktergivning eller internt i den enkelte kommisjon. Et par steder opplever jeg at kommisjonene har vært noe strengere enn jeg selv vurderer besvarelsen, mens jeg et par andre steder ville vurdert oppgaven noe strengere. Men samtidig utgjør hver karakter et ganske stort spenn og jeg vil anta at der jeg kanskje ville gitt en C, har kommisjonen falt ned på en B og hvor dette kan være en svært svak B. Jeg ser av enkelte påtegninger på noen besvarelser kan tyde på det (En C er strøket til å bli en B).

Anbefalinger for fagmiljøets videre arbeid – RSOS 4801 og 2801

Jevnt over syns jeg at studentene har fått tak i emnets hovedinnretning; hvordan retten virker i forhold til en rekke undergrupper. Hovedinntrykket er også at studentene har lest pensum og en del trekker også inn stoff fra undervisningen i besvarelsene sine jf. Mikkel. Skal man peke på noe som kan styrkes gjennom undervisningen så kan det være å fokusere enda mer på å hjelpe studentene til å se de analytiske poengene i de artiklene som presenteres. De har fått med seg ”storyen” og pensumet eller i alle fall deler av det er lest av de fleste (også av flere av de som har strøket). Men de svakeste får ikke med seg de analytiske poengene og da klarer de heller ikke å bruke dem i en teoretisk drøftelse. Dette må studentene øve på. Og da handler

det både om å få studentene til å øve på å "se" de analytiske poengene i det de leser, men også å kunne bruke dem i en drøftelse. Det var få oppgaver etter mitt skjønn som var analytisk virkelig gode. Så dette handler om å løfte Bene til Aer og å løfte de aller svakeste opp fra stryk.

Med vennlig hilsen

Elisiv Bakketeig

Dr. philos

Vedlegg : Vurdering av rettsosiologi-oppgavene